

CD KLASSIEK

Eer aan de meester
Bach & Albinoni

Paul Dombrecht en zijn voortreffelijke orkest Il Fondamento zijn altijd op zoek naar een zo origineel mogelijke verklanking van oude muziek. Il Fondamento heeft intussen 25 jaar op de teller staan en viert dat met een heerlijke cd-box met werk van Bach (de vier orkestsuites), Albinoni (de hoboconcerti) en Fasch (de ouvertures) – drie componisten die haast gelijktijdig aan de slag waren in de eerste helft van de achttiende eeuw.

In Albinoni's *Concerti con Oboe* (niet minder dan acht stuks uit opus 7 en opus 9) ligt het voor de hand dat de maestro de solopartijen zelf speelt. Bachs overbekende orkestsuites verrassen op hun beurt meteen. Zich steunend op Joshua Rifkins onderzoek, kiest Dombrecht immers voor de oorspronkelijke versie uit Bachs vroege periode in Cöthen en Weimar.

Een latere versie uit Leipzig is vandaag meer ingeburgerd, maar is eigenlijk bijgewerkt, overgeschreven en 'herschreven' door Bachs zonen en studenten.

CD KLASSIEK

Stem van de nachtegaal
Fel & Rousseau

Weinigen weten dat de grote Verlichtingsfilosoof Jean-Jacques Rousseau ook een getalenteerd componist was. In 1752 leerde hij de sopraan Marie Fel (1713-1794) kennen, die toen schitterde in zijn muzikale eenakter *Le devin du village*. Rousseau was zo ontroerd door Fels stem dat hij speciaal voor haar een *Salve Regina* componeerde. Nogal vreemd voor de man die de grote profeet was van de scheiding tussen Kerk en Staat, maar de geschiedenis heeft haar rechten.

Het religieuze muzikale juweeltje prijkt op een album met aria's die achttiende-eeuwse Franse en Italiaanse componis-

Daarbij slopen talrijke fouten en vreemde verbeteringen binnen. Vooral Suite II (BWV 1067) werd flink veranderd. Het hele werk werd getransponeerd van laklein naar si-klein, wellicht om een uitvoering met fluit mogelijk te maken.

In Suites III en IV ontbreken op de cd dan weer allerlei 'luidruchtige' (later toegevoegde) instrumenten zoals trompet, hobo of timbale. Dombrechts ingreep werkt uitstekend en herstelt de suites in hun oorspronkelijke vorm: kamermuziek voor privégebruik. Het klinkt meer bescheiden en intiem, wat ingehouden zelfs, wat perfect past bij de sfeer van het badineren.

Van Johann Friedrich Fasch, een leerling van Telemann, horen we drie ouvertures, waarvan twee in mineur. Telkens komt Dombrecht uitstekend uit de hoek met een heel concertante, zwierige uitvoering. Hij speelt met een relatief kleine bezetting van klasse-uitvoerders die elkaar van heel nabij kennen, en slaagt erin alle contrasten die deze feestelijke muziek rijk is, perfect en subtiel neer te zetten. Zo maakt hij van een al bij al 'gewone' barokcomponist toch een hele belevenis. Een heerlijke box en... *ad multos annos, maestro!* (JC)

Bach, Albinoni, Fasch, *Suites, Concertos, Overtures*, door Il Fondamento onder leiding van Paul Dombrecht, 4 cd's in box, Fuga Libera, (distributie Outhere-Music), FUG717, 40,20 euro.

ten speciaal voor Maria Fel hebben geschreven. Ze was immers een diva die door kunstenaars en filosofen, maar ook door het publiek ontzettend werd bewonderd. Fel was de muze van Jean-Philippe Rameau, van wie ook werk op deze cd is te vinden. Carolyn Sampson, een vooraanstaande Britse sopraan gespecialiseerd in de vroege klassieke muziek, incarneert Marie Fel.

Op de cover staat het schitterende portret dat Quentin de la Tour in 1757 van Fel borstelde. Met de schilder had ze vele jaren een relatie. Fel leidde een onconventioneel liefdesleven. Ze zou best een superster kunnen zijn geweest in onze tijd. Gelukkig primeerde toen de muziek. (EDS)

A French Baroque Diva. Arias for Marie Fel, door Carolyn Sampson (sopraan) en Ex Cathedra, Hyperion, CDA68035, 22,50 euro.

BOEK SPIRITUALITEIT

Pijnlijke eenzaamheid
Iny Driessen

Iny Driessen, die reeds heel wat boeken op haar naam heeft staan, verkent in *Ongewild alleen* met de nodige schroom, maar ook met een grenzeloos begrip, de positie van ongewild alleenstaanden. Het is haar niet te doen om de vrolijke vrijgezel, maar over personen die door hun verleden en constitutie volledig op

zichzelf zijn aangewezen. Als een gevoelige buitenstaander wil Driessen met hen op weg gaan.

Een centrale zin: „Het feit dat vrijgezellen niet door iemand 'uitgekozen' worden, niet op een bijzondere manier worden bemind, bevestigt dag na dag het negatieve zelfbeeld dat ze in hun kinderjaren hebben opgedaan.” Het ligt met andere woorden niet aan de persoon, maar aan een verborgen negatieve dynamiek die van elders komt. Rode draad in Driessens boek zijn getuigenissen van alleenstaanden die de pijnlijke neergang illustreren.

Kan het geloof soelaas bieden? Iny Driessen is ervan overtuigd dat Christus een bron van bemoeiding kan zijn. Maar ook voor geloof geldt dat het een gave is. Bovendien volstaat het mystieke niet noodzakelijk. Ook gelovigen blijven anderen in hun nabijheid nodig te hebben. „Geloof geeft vleugeltjes, maar is géén stoplap voor je gemis en

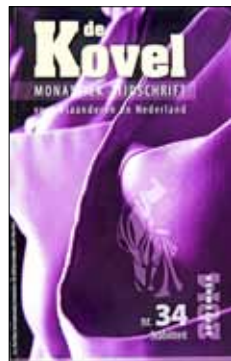
pijn. God vervangt verlangens niet”, stelt Driessen.

Toetreden tot een groep kan soelaas brengen. In het boek staat de getuigenis van een jongeman die dankzij een artikel in *KERK & Leven* en na lang aarzelen in contact komt met een werking voor alleenstaanden. Hij leert er in zichzelf geloven, vindt zelfrespect terug, smeedt vriendschap.

Het boek eindigt met praktische wenken voor zij die worstelen met eenzaamheid, al haast de auteur zich te benadrukken dat haar boek geen pasklare oplossingen biedt. (EDS)

Iny Driessen, *Ongewild alleen*, Altiora, Averbode, 2014, 165 blz., ISBN 978 90 3173 794 9, 18,50 euro.

TIJDSCHRIFT

Geloof van stabiliteit
De Kovel

De gelofte van stabiliteit, die de binding aan een vaste plek inhoudt, behoort tot het charisma van monniken en monialen uit de benedictijnse tradi-

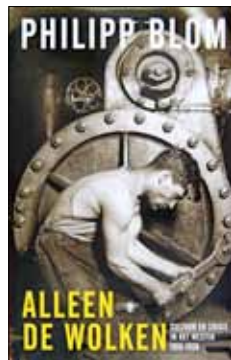
tie. Monastiek tijdschrift *De Kovel* verkent in diverse bijdragen de grondslag aan het feit dat monniken zich voor de rest van hun leven aan een abdij wijden, die ze ook zelden verlaten.

Vreemd genoeg bevat het nummer ook een bijdrage van broeder Guerric Aerden, trappist van Westmalle, over de geschiedenis van de trappistenorde tijdens Franse Revolutie. We leren dat de bij ons vermaarde strenge zijtak van de cisterciënzers, eigenlijk ontstond uit een groep die door de abt van La Trappe, Augustin de Lastrange, vanaf 1791 in een vervallen klooster in Zwitserland werd geïnstalleerd. Door de Franse staat gedwongen, verlieten begin 1798 254 kloosterlingen (en kinderen onder hun toezicht) dat klooster, richting Rusland.

Terwijl stabiliteit een wezenkenmerk van de monnik is, legden het gros van de overgebleven trappisten een monastieke odyssee af. Op een bepaald moment belandden de kloosterlingen op een eiland in de rivier de Boeg, op de grens tussen het Habsburgse en het Russische rijk. Vanuit dat reizende klooster kwamen de trappisten in 1802 naar Westmalle. (EDS)

Een los nummer van *De Kovel*. *Monastiek tijdschrift* kost 7 euro, een jaarabonnement 28 euro. Meer info op www.dekovel.org of via administratie@dekovel.org.

BOEK GESCHIEDENIS

Verborgen oorlog
Philipp Blom

De oorspronkelijke Engelse titel van *Alleen de Wolken*. *Cultuur en crisis in het Westen 1918-1933* zegt meer over de inhoud: *The Wars Within* (de oorlogen binnenin). Vandaag zijn historici geneigd om de hele periode van 1914 tot 1945 te beschouwen als een langgerekte crisis met steeds weer opflakkerend oorlogjes. De Tweede Dertigjarige oorlog wordt de periode wel eens genoemd. Na de wapenstilstand werd de oorlog voortgezet met andere middelen en vielen er duizenden doden in straatgeweld of als gevolg van staatster-

reur. De meeste slachtoffers vielen in de Sovjet-Unie, maar elk land had doden te betreuren.

Auteur Philipp Blom is een in Hamburg geboren en in Oxford en Wenen opgeleide historicus en journalist gespecialiseerd in de geschiedenis van het geestesleven in de eerste helft van de twintigste eeuw. Radicale veranderingen na 1918 kwamen voort uit de versnelling van het moderniseringsproces dat al vóór 1914 op gang was gekomen. Machines gingen een steeds grote rol spelen en het hele maatschappelijke leven veranderde. Al in 1921 werd in Duitsland de eerste autosnelweg aangelegd.

Wie geboren was aan het einde van de negentiende eeuw in een nog grotendeels agrarisch, traditioneel Europa bleek na de wapenstilstand van 11 november 1918 terechtgekomen in een compleet veranderende wereld. De mensen waren alle oriëntaties en richtingen kwijt. Er volgde vanaf 1918 een wrede en noodlottige tegenstelling tussen communisten en fascisten. De oorlog die in 1939 uitbrak, kwam voor velen dan ook niet als een volslagen verrassing.

Blom gebruikt de afzonderlijke jaren van het interbellum als

kapstok, niet om er een chronologisch verhaal aan op te hangen, maar wel om een bepaald facet uit te diepen. Zo is voor hem 1926 het jaar van de film *Metro-polis*. Die biedt hem een kans om dieper in te gaan op enkele bioscoopprenten uit het interbellum die de relatie mens-machine verkenden.

Philipp Blom geeft zijn lezers ook een les mee. Voor hem is de grote vraag van de periode die hij bestudeerde: „Hoe kan ik leven in een wereld met waarden en gedachten die plotseling niets meer voorstellen?” Volgens hem is die vraag, anno 2014, opnieuw actueel. (EDS)

Philipp Blom, *Alleen de wolken*. *Cultuur en crisis in het Westen 1918-1938*, De Bezige Bij, Antwerpen/Amsterdam, 560 blz. ISBN 978 90 23483007, 34,90 euro.